

Географія 7 клас

Величезний Атлантичний океан, що розділяє Новий і Старий світ, довгий час був нездоланною перешкодою для мореплавців. У ньому часто бувають страшні бурі, що представляють небезпеку навіть для сучасних кораблів, що ж говорити про вітрильні судна минулих століть. Та і глибини Атлантики досі не вивчені належним чином, тому що такого роду дослідження є дуже складними.

Цікаві факти про Атлантичний океан

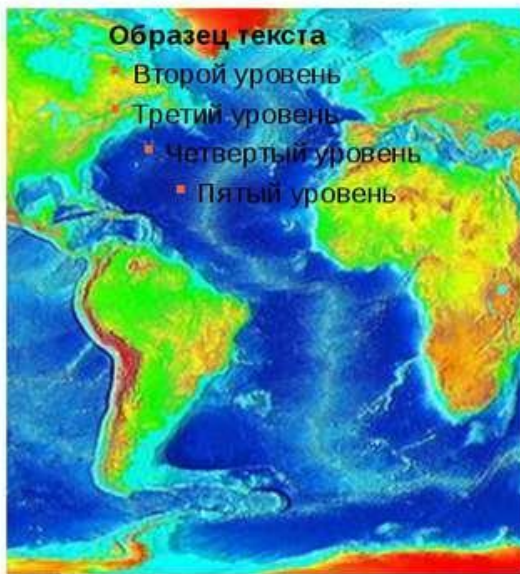
- Назва океану походить від імені міфічного континенту — Атлантида, який був розташований, якщо вірити легендам, десь в Атлантичному океані.
- За розмірами Атлантичний океан поступається лише Тихому
- Найглибша точка Атлантичного океану становить понад 8 700 м.
- Середня глибина Атлантичного океану становить — 3 900 м.
- Раніше в різних країнах Атлантичний океан, точніше, деякі відомі його частини, називали Західним океаном або Зовнішнім морем.
- Води цього океану солоніші, ніж води будь-якого іншого.
- Першим європейцем, який перетнув Атлантичний океан, став знаменитий Христофор Колумб.
- Завдяки своїй витягнутій формі, Атлантичний океан проходить через усі наявні на Землі кліматичні пояси, від Арктики до Антарктиди.
- За кількістю виловлюваної в ньому щорічно риби Атлантичний океан не поступається навіть Тихому, найбільшому з океанів нашої планети.
- Перший авіапереліт через Атлантику зробив американський пілот в 1927 році.
- У XX столітті багато компаній змагалися за Блакитну стрічку Атлантики — почесну нагороду, яка вручається суднам, які могли перетнути Атлантичний океан особливо швидко, швидше ніж більшість інших кораблів.
- Обсяг усіх льодів Антарктиди приблизно дорівнює обсягу води в Атлантичному океані.
- Саме тут розташований знаменитий Бермудський трикутник, який досі вважається однією з загадок нашого світу.
- Протилежні береги Атлантичного океану щорічно віддаляються один від одного приблизно на півтора-два сантиметри.
- Прокладка телеграфного кабелю по дну Атлантичного океану почалася ще у 1847 році, і з усіма ремонтами вона затягнулася на півтора десятка років.

- Саме в Атлантичному океані розташована Гренландія, найбільший острів Землі.
- П'ять разів сміливці пробували перетнути Атлантичний океан на зв'язці повітряних куль, але всі вони загинули.
- Атлантичний океан займає приблизно 17% всієї земної поверхні.
- У ньому зосереджено чверть усієї води світу.
- В акваторії Атлантичного океану розташоване єдине у світі море, яке не має берегів — Саргасове. Воно обмежене з усіх сторін океанськими течіями.
- Саме в Атлантичному океані припливи бувають найвищими у світі. Їхня висота в канадській затоці Фанді іноді досягає 18 метрів.
- По ньому проходить Гольфстрім, найдовша у світі течія.
- Атлантичний океан і з'єднані з ним моря омивають береги майже сотні країн.

Дно Атлантичного океану

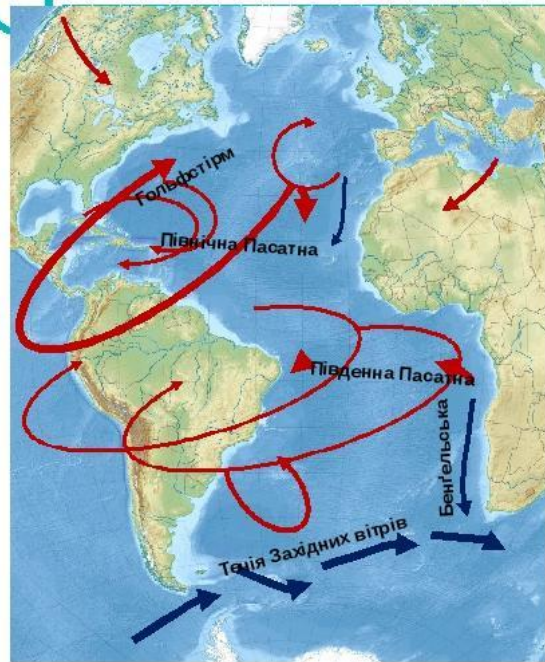
Водні маси і течії

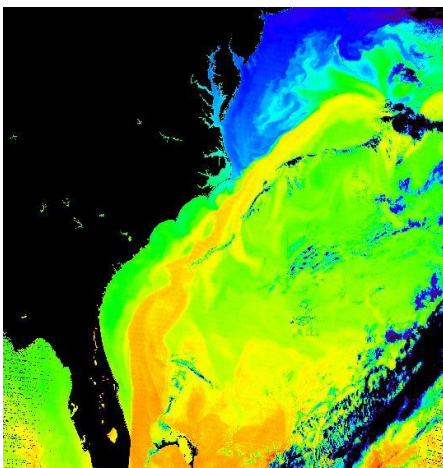
Гідрологічний режим зумовлюється в основному кліматом. Течії, викликані атмосферною циркуляцією, утворюють складну систему руху поверхневого шару вод Атлантичного океану. Завдяки пасатам виникають Північна та Південна Екваторіальні течії, які мають західний напрям. Далі, у тропіках і помірних широтах вони утворюють кільця антициклонального кругообігу. Складовою частиною кільця в Північній півкулі є теплі течії Антильська та Гольфстрім. Відгалуження Гольфстріму утворює Канарську холодну течію. На північному заході в Атлантичний океан вливаються холодні течії Східно-Гренландська та Лабрадорська. Береги Бразилії омиває однойменна тепла течія. Відхиляючись на схід, вона вливається в дрейфову течію Західних Вітрів. Біля південно-західних берегів Африки її північне відгалуження утворює холодну Бенгельську течію.

Клімат і води

- Водні маси океану рухаються у різних напрямках, утворюючи течії

Гольфстрім — тепла морська течія в північній частині Атлантичного океану. Разом із північним продовженням у європейському напрямку, Північно-Атлантичною течією, є могутнім теплим океанським потоком. Течія є величезним океанічним конвеєром, що транспортує тепло з екваторіальних районів до півночі. Завдяки Гольфстріму відбувається потужна циркуляція води: теплої — на північ, а холодної — на південь. Теплі води з району екватора доходять майже до самого Полярного кола, по дорозі віддаючи своє тепло.

Тепла атлантична течія Гольфстрім сповільнилася найбільше за останні 1600 років, показують нові дослідження вчених Університетського коледжу Лондона. Про це пише [The Guardian](#).

Течія зараз слабша на 15%, ніж вона була в 400 році н.е. В середньому швидкість течії Гольфстріму складає близько 4-5 км/год.

З отриманих даних випливає, що катастрофічне сповільнення аж до повного зникнення Гольфстріму відбудеться значно раніше, ніж прогнозували вчені – йдеться про десятки років, а не про сотні.

Для свого дослідження вони взяли відкладення на узбережжі Атлантичного океану в Північній Кароліні. На думку дослідників, перше різке ослаблення Гольфстріму відбулося ще 150 років тому, а друге почалося зовсім недавно.

Причиною стало глобальне потепління і танення льодовиків в Арктиці та Гренландії.

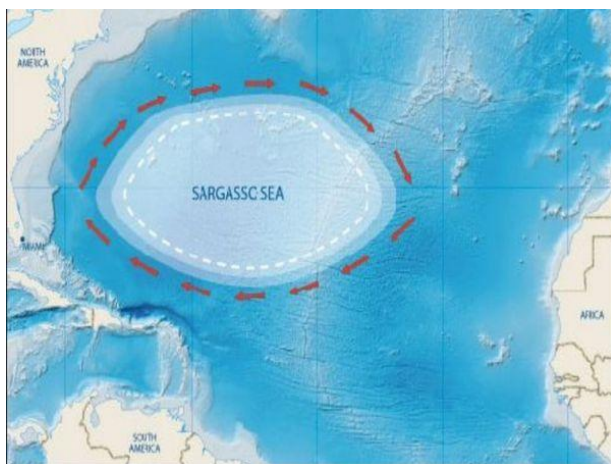
Течія Гольфстрім переносить теплу воду на північ до північного полюса. Там вона охолоджується, стає гущішою і опускається на глибину, потім тече назад, на південь. Але глобальне потепління перешкоджає охолодженню води, а танення льодовиків в Арктиці, особливо з Гренландії, наповнює течію прісною водою, яка має меншу густину, не опускається в глиб і послаблює течію.

Тим часом вчені Потсдамського університету вважають, що причиною уповільнення Гольфстріму стало спалювання людиною викопного палива.

Дослідники впевнені: якщо не зупинити глобальне потепління, Гольфстрім буде продовжувати сповільнюватися, і це може привести в майбутньому до катастрофічних наслідків.

Для Європи зникнення теплої течії обернеться більш холодними й екстремальними зимами. На східному узбережжі США буде спостерігатися підняття рівня моря, що призведе на інших територіях США до посухи через зникнення життєво важливих тропічних дощів.

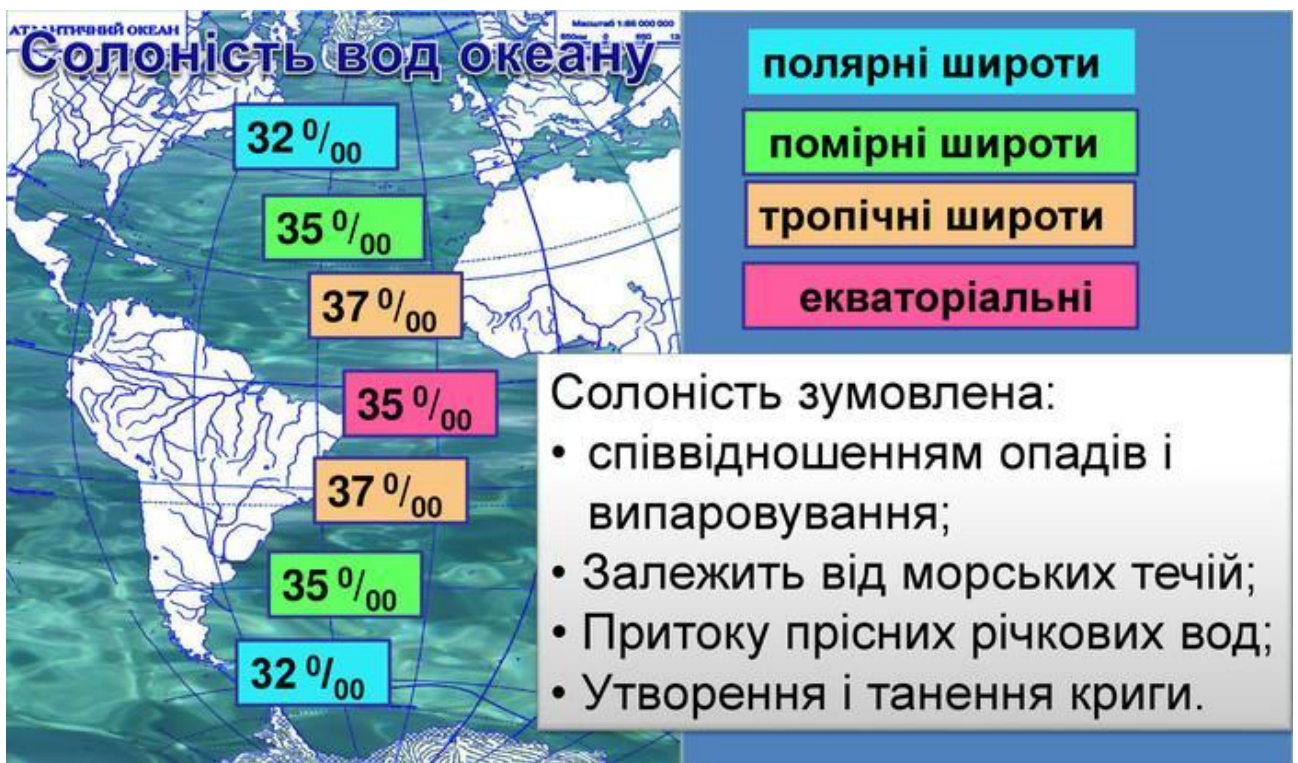
Найбільш відчутним наслідком сповільнення Гольфстріму вчені називають виникнення все більшої кількості сильних ураганів, оскільки вони зароджуються зазвичай над океаном і мають шанс набрати могутності і спустошливої сили лише тоді, якщо температура води, над поверхнею якої вони формуються, перевищує 27 градусів Цельсія.

Саргасове море - єдине у світі море, яке не має берегів. Воно обмежене з усіх сторін течіями Атлантичного океану. Це море є об'єктом пильної уваги вчених з різних галузей науки. Без сумніву, Саргасове море таїть чимало таємниць, які нам ще тільки належить розгадати.

Цікаві факти про Саргасове море.

- **Вода** в Саргасовому морі практично нерухома через величезну кількість водоростей, запас яких може перевищувати 10-11 трильйонів тонн.
- У Саргасовому морі є цілий острів зі сміття, принесеного туди океанськими течіями. Він являє собою складну екологічну проблему, що вимагає рішення.
- Площа Саргасового моря приблизно у десять разів більша за площу України. Втім, вона постійно змінюється.
- У Саргасовому морі загинуло чимало вітрильних суден через штиль, який зазвичай панує в цих широтах.
- Рівень Саргасового моря приблизно на метр-два вищий рівня океану, який його оточує.
- Температура приповерхневих шарів води в Саргасовому морі може досягати позначки у 27-28 градусів Цельсія в літні місяці.
- З невідомої поки причини вугри з Європи та Америки припливають відкладати ікру саме в Саргасове море, а їхні нащадки знову плывуть назад. Цей шлях забирає у молодих вугрів близько трьох років.

Катастрофи в Атлантичному океані

1. Команда дослідників з Atlantic Productions показали, як зараз виглядає пароплав «Титанік», який потонув в Атлантичному океані у 1912 році.

Про це повідомляє BBC.

Зазначається, що спеціалісти вперше в історії зафіксували стан корабля у якості 4К. Всього було здійснено 5 занурень з глибоководною камерою. Фото та відео показали, що затонулий пароплав перебуває в поганому стані.

Руйнування залишків корабля пов'язане з океанічними течіями, сольовою корозією та впливом мікроорганізмів.

Повідомляється, що ці кадри використають у документальному фільмі, який знімає компанія Atlantic Productions.

Легендарний пасажирський лайнер потонув 15 квітня 1912 року внаслідок зіткнення з айсбергом. На його борту перебували 2208 пасажирів, внаслідок катастрофи понад 1500 людей загинули.

2. Вчені попередили про екологічну катастрофу, що насувається на Атлантичний океан. Токсичні відходи, що містять ртуть, миш'як, хром і марганець у кількостях, що перевищують максимально допустимі рівні споживання людиною, пройшли за течією річки Ріу-Досі понад 500 кілометрів.

Раніше ці відходи стримувалися дамбою, яка обрушилася два тижні тому. За словами фахівця з гідробіології Андреса Ручьї, у разі попадання відходів в океан, вони нададуть руйнівну дію на акваторію океану.

Руйнівні наслідки виливу нафти простежується й дотепер.

3. Тридцять років тому, 24 березня 1989 нафтовий танкер Exxon Valdez врізався у риф за три кілометри від Аляски.

Корабель було навантажено понад 50 мільйонами галонів нафти. Унаслідок зіткнення 11 з них потрапили у море, через що загинули тисячі тварин. Наслідки цієї катастрофи, як й низки інших, що були після неї, не ліквідовані і донині.

Що трапилося

23 березня 1989 року завантажений більш ніж 50 тонами нафти танкер Exxon Valdez відчалив з терміналу Валдіз на Алясці. Він прямував до Лонг-Біч, Каліфорнія. Шлях туди проклали через протоку Принца Вільгельма.

Спершу судном керував лоцман, проте згодом він передав контроль над керуванням танкером капітану Джозефу Джефрі Хейзелвуду. Ввечері напередодні трагедії останній вирішив відхилитися від курсу на північ, щоб уникнути зіткнення з айсбергами у протоці біля льодовика Колумбія.

Атлантида (грец. Ατλαντίδα) — міфічний зниклий острів або континент; Платон у діалогах «Критій» і «Тімей», посилаючись на давньоєгипетські перекази, що їх Солон почув від єгипетських жреців, повідомляє, що Атлантида нібито була квітучою державою, якою правили

могутні володарі, а з мешканцями острова — атлантами — воювали предки афінян. Від назви острова походить назва Атлантичного океану.

Метафорично Атлантида — прекрасна заповідна країна; пошуки Атлантиди — самовіддані спроби зробити відкриття.

Загибель Атлантиди

Царі Атлантиди довго правили справедливо і їхні землі процвітали. Але з часом божественна частка їхньої природи виродилася, а людська не могла розумно розпоряджатися багатствами та силою. Атланти загордилися та стали відступати від законів, ставши жадібними, розпусними і жорстокими^[8]. Вони почали завойовувати навколишні землі, врешті всі народи опинилися в небезпеці опинитися в рабстві атлантів. Зевс скликав інших богів на раду та постановив знищити Атлантиду. Предки афінян повстали проти загарбників і здобули перемогу, попри те, що були зражені союзниками. На честь перемоги вони спорудили трофеї зі зброї атлантів^[1].

Після цього за одну добу земля під Атлантидою розверзлася і поглинула острів. На тому місці лишилося місце з мулом, яке відтоді неможливо перетнути кораблем